

Parlamentul României
Camera Deputaților
DEPARTAMENT LEGISLATIV

NOTĂ

**referitoare la Decizia Curții Constituționale privind neconstituționalitate a
dispozițiilor art.102 alin.(3), art.345 alin.(3) și art.346 alin.(4)
din Codul de procedură penală**

Către: Biroul permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul general al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia nr. 22 din 18 ianuarie 2018, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 177 din data de 26 februarie 2018, Curtea Constituțională, a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr.11.523/63/2015 al Tribunalului Dolj — Secția penală și pentru cauze cu minori și a constatat dispozițiile că art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale în măsura în care prin sintagma "*excluderea probei*", din cuprinsul lor, se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei.

Cu această decizie urmează să fie informată Comisia juridică, de disciplină și imunități.

Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr.22/2018.

SECRETAR GENERAL

Silvia-Claudia MIHALCEA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 22

din 18 ianuarie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3),
art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (2)—(4), art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ionuț Damian și Costel Simion în Dosarul nr. 11.523/63/2015 al Tribunalului Dolj — Secția penală și pentru cauze cu minori, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 3.158 D/2016.

2. Dezbaterile inițiale au avut loc în ședința publică din 7 noiembrie 2017, în prezența reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Minca, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a dispus amânarea pronunțării pentru data de 28 noiembrie 2017, dată la care, în baza aceluiași temei legal, a dispus amânarea pronunțării pentru data de 18 ianuarie 2018, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin încheierea din 10 noiembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 11.523/63/2015, Tribunalul Dolj — Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 102 alin. (2)—(4), art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, excepție invocată de Ionuț Damian și Costel Simion într-o cauză având ca obiect stabilirea vinovăției autorilor excepției sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de abuz în serviciu, luare de mită și trafic de influență și, respectiv, complicitate la luare de mită și dare de mită, cauză în care este contestată valabilitatea probelor administrate de către organele de urmărire penală.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate, referitor la pretinsa neconstituționalitate a prevederilor art. 102 alin. (2)—(4) din Codul de procedură penală, se arată că acestea sunt neconstituționale, întrucât nu prevăd, în mod clar, care sunt consecințele excluderii probelor nelegal obținute din procesul penal. Se susține că, într-adevăr, potrivit textului criticat, astfel de probe nu pot fi folosite în soluținarea cauzei penale, dar că, din interpretarea art. 102 alin. (2)—(4) din Codul de procedură penală, nu se poate deduce dacă, în urma pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr. 51 din 16 februarie 2016, probele declarate nule potrivit acestei decizii sunt considerate inexistente. Se face trimitere la situația în care același complet de judecată a avut în vedere anumite probe — așa cum s-a întâmplat în cauza în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate — mai multe luni de zile, până la pronunțarea deciziei anterior menționate, moment de la care probele în cauză au fost excluse din punct de vedere juridic, dar nu au fost

îndepărtate de la probatoriul atașat dosarului. Se face trimitere la situația de fapt din cauză dedusă judecării și se susține că noțiunea de „excludere” și sintagma „nu pot fi folosite” generează situații ambigue, precum cea din prezentul dosar. Se arată că faptul că o probă obținută nelegal poate fi văzută, observată sau citită de către judecătorul cauzei, de fiecare dată când deschide respectivul dosar, reprezintă o încălcare gravă a prezumției de nevinovăție și a dreptului la un proces echitabil, efectele Deciziei nr. 51 din 16 februarie 2016 fiind, practic, anihilate.

5. În ceea ce privește pretinsa neconstituționalitate a dispozițiilor art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, se susține că limitarea controlului ce poate fi efectuat asupra actului de sesizare a instanței de către camera preliminară este de natură a lipsi judecătorul de prerogativa sa esențială, aceea de a decide cu privire la modul de gestionare a cauzei. Se arată că, în dosarul în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016 a intervenit după finalizarea etapei camerei preliminare, aspect ce face imposibilă trimiterea de către judecător a rechizitoriului la parchet, spre refacere, în condițiile în care înregistrările telefonice nelegale se găsesc în totalitate redactate în paginile actului de sesizare a instanței, iar instanța și-a fundamentat mai multe încheieri pe respectivele convorbiri telefonice, aspect ce încalcă prezumția de nevinovăție a inculpatului. Se mai susține că, în condițiile în care procurorul ar încerca remedierea neregularităților actului de sesizare, aceasta ar impune efectuarea unor acte de urmărire penală ce nu mai pot fi realizate în etapa judecării. În fine, se susține că, în cazul în care o probă ar fi exclusă, iar procurorul ar comunica menținerea propunerii de trimitere în judecată, acestuia i-ar fi conferit un avantaj neconstituțional, de a-și schimba poziția adoptată prin rechizitoriu, prin raportare la respectiva probă, fără a comunica inculpatului care este teza probată a acuzării. În fine, se precizează că o garanție a dreptului la un proces echitabil este principiul egalității armelor, care este însă încălcat prin dispozițiile legale criticate.

6. Tribunalul Dolj — Secția penală și pentru cauze cu minori opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că textele criticate întrunesc cerințele de claritate, precizie și previzibilitate specifice standardului de calitate a legii. Se arată, în acest sens, că excluderea probelor nelegal obținute nu poate fi înțeleasă în sens material, așa cum solicită autorul excepției, întrucât dispozițiile Codului de procedură penală nu permit acest lucru. Se susține că o astfel de excludere ar echivala cu restituirea cauzei la parchet, pentru refacerea dosarului de urmărire penală, în sensul eliminării respectivelor probe, și a actului de sesizare a instanței. Se conchide că dispozițiile art. 102 alin. (2)—(4), art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală nu încalcă dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Referitor la noțiunea de „excludere”, din cuprinsul art. 102 alin. (2)—(4) din Codul de procedură penală, se susține că aceasta este clară, precisă și previzibilă, sensul său

fiind acela că nulitatea actului prin care s-a dispus sau autorizat administrarea unei probe determină ca acea probă să nu mai poată fi folosită. În ceea ce privește prevederile art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, se susține că acestea nu sunt de natură a încălca dispozițiile constituționale și convenționale invocate de autorii excepției și că, dimpotrivă, ele pun în evidență atribuții specifice ale judecătorului de cameră preliminară, reglementate în sensul atingerii scopului acestei instituții. Se mai arată că textele criticate trebuie coroborate cu prevederile art. 54 din Codul de procedură penală.

9. **Avocatul Poporului** apreciază că textele criticate sunt constituționale și arată că își menține punctele de vedere transmise și reținute în deciziile Curții Constituționale nr. 663 din 11 noiembrie 2014 și nr. 785 din 17 noiembrie 2015.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosarul cauzei, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, conform încheierii de sesizare, dispozițiile art. 102 alin. (2)–(4), art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală. Din analiza excepției de neconstituționalitate, Curtea reține însă că autorii critică, în realitate, prevederile art. 102 alin. (3), art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins:

— Art. 102 alin. (3): „Nulitatea actului prin care s-a dispus sau autorizat administrarea unei probe ori prin care aceasta a fost administrată determină excluderea probei.”;

— Art. 345 alin. (3): „În cazul în care judecătorul de cameră preliminară constată neregularități ale actului de sesizare sau în cazul în care sancționează potrivit art. 280—282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii ori dacă exclude una sau mai multe probe administrate, în termen de 5 zile de la comunicarea încheierii, procurorul remediază neregularitățile actului de sesizare și comunică judecătorului de cameră preliminară dacă menține dispoziția de trimitere în judecată ori solicită restituirea cauzei.”;

— Art. 346 alin. (4): „În toate celelalte cazuri în care a constatat neregularități ale actului de sesizare, a exclus una sau mai multe probe administrate ori a sancționat potrivit art. 280—282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, judecătorul de cameră preliminară dispune începerea judecării.”

13. Se susține că textele criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) cu privire la calitatea legii, art. 16 referitor la egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil, art. 26 privind viața intimă, familială și privată și art. 28 referitor la secretul corespondenței, precum și prevederilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale cu privire la dreptul la un proces echitabil.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, cu privire la prevederile art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală, Curtea reține că alin. (2) al art. 102 din Codul de procedură penală interzice folosirea în procesul penal a probelor obținute în mod nelegal, prevedere legală ce urmează a fi coroborată cu dispozițiile textului criticat, care prevăd excluderea probelor în situația constatării nulității actului prin care a fost dispusă sau autorizată administrarea respectivelor probe ori prin care acestea au fost administrate. Aceste dispoziții legale reprezintă garanții

procesuale ale dreptului la un proces echitabil, asigurat, în acest caz, prin reglementarea în sarcina organelor judiciare a interdicției de a utiliza în soluționarea cauzelor penale probe declarate nule.

15. La rândul lor, prevederile legale anterior invocate urmează a fi coroborate cu dispozițiile art. 103 alin. (2) din Codul de procedură penală, ce reglementează condamnarea inculpatului doar în situația dovedirii acuzației dincolo de orice îndoială rezonabilă, obligând totodată instanța de judecată ca, în cuprinsul motivării hotărârii de condamnare, să facă trimitere la toate probele evaluate, acest din urmă aspect constituind, în realitate, o altă garanție a fundamentării condamnării penale doar pe probele administrate în mod valabil.

16. Așa fiind, raportând critica formulată de autorii excepției cu privire la prevederile art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală la considerentele mai sus arătate, Curtea constată că îi revine sarcina de a stabili dacă garanțiile juridice prevăzute prin dispozițiile art. 102 și art. 103 din Codul de procedură penală sunt suficiente pentru asigurarea dreptului la un proces echitabil și a respectării prezumției de nevinovăție, respectiv dacă simpla excludere juridică a probelor obținute în mod nelegal, neîsoțită de îndepărtarea mijloacelor de probă corespunzătoare din dosarul cauzei, este de natură a garanta drepturile fundamentale prevăzute de art. 21 alin. (3) și art. 23 alin. (11) din Constituție și de art. 6 din Convenție.

17. În acest sens, Curtea reține că, prin Decizia nr. 383 din 27 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 535 din 17 iulie 2015, paragrafele 20—22, a constatat că legea procesual penală delimitează conceptual cele trei noțiuni: probă, mijloc de probă și procedeu probatoriu. Cu toate că, deși deseori, în limbajul juridic curent noțiunea de probă, în sens larg, include atât proba propriu-zisă, cât și mijlocul de probă, sub aspect tehnic procesual, cele două noțiuni au conținuturi și sensuri distincte. Astfel, probele sunt elemente de fapt, în timp ce mijloacele de probă sunt modalități legale folosite pentru dovedirea elementelor de fapt. A fost subliniată, de asemenea, diferența dintre mijloacele de probă și procedeele probatorii, noțiuni aflate într-o relație etimologică. Spre exemplu, declarațiile suspectului sau ale inculpatului, declarațiile persoanei vătămate, ale părții civile sau ale părții responsabile civilmente, declarațiile martorilor și declarațiile experților sunt mijloace de probă obținute prin audierea acestor persoane sau prin procedee probatorii auxiliare, cum sunt confruntarea sau videoconferința; înscrisurile și mijloacele materiale de probă, ca mijloace de probă, pot fi obținute prin procedee probatorii ca percheziția, ridicarea de obiecte și înscrisuri, cercetarea locului faptei, reconstituirea sau reținerea, predarea și percheziționarea trimitărilor postale; rapoartele de expertiză, ca mijloace de probă, sunt obținute prin expertize, ca procedee probatorii; procesele-verbale, ca mijloace de probă, sunt obținute prin procedee probatorii precum identificarea persoanelor și a obiectelor, metode speciale de supraveghere sau de cercetare, amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane ori utilizarea investigatorilor sub acoperire, a celor cu identitate reală sau a colaboratorilor; iar fotografia, ca mijloc de probă, se obține prin procedeu probatoriu al fotografierii. Totodată, s-a reținut, prin aceeași decizie că **o probă nu poate fi obținută nelegal decât dacă mijlocul de probă și/sau procedeu probatoriu prin care este obținută sunt/este nelegale/nelegal, aceasta presupunând nelegalitatea dispunerii, autorizării sau administrării probei**, și că nelegalitatea acestora este sancționată de prevederile art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală, prin aplicarea regimului nulității absolute sau relative. Așadar, Curtea a apreciat că art. 102 alin. (2) din Codul de procedură penală trebuie coroborat cu alin. (3) al acestui text legal, ceea ce înseamnă că **probele obținute prin actele prevăzute la art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală nu pot fi folosite în procesul penal în condițiile în care aceste acte sunt lovite de nulitate absolută sau relativă** (a se vedea și Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 14 martie 2016, paragraful 31).

18. De asemenea, prin Decizia nr. 362 din 30 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 780 din 3 octombrie 2017, paragraful 29, Curtea a reținut că, din perspectiva stabilirii vinovăției pentru săvârșirea faptelor prevăzute de legea penală și, implicit, pentru răsturnarea prezumției de nevinovăție, procesul penal parcurge mai multe etape caracterizate prin diferite niveluri de probațiune, de la bănuiala rezonabilă la dovedirea vinovăției dincolo de orice îndoială rezonabilă, și că, pe tot acest parcurs, anterior ultimului moment procesual menționat, prezumția de nevinovăție subzistă, fiind aplicabile prevederile art. 23 alin. (11) din Constituție (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 198 din 23 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 4 iulie 2017, paragraful 27).

19. Totodată, prin Decizia nr. 47 din 16 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 323 din 27 aprilie 2016, paragraful 12, Curtea a definit convingerea magistratului ca fiind acea stare a unei persoane răspunzătoare de aplicarea legii, bazată pe buna-credință, care este împăcată cu propria conștiință morală care a îndrumat-o în aflarea adevărului prin utilizarea tuturor mijloacelor legale, respectiv a probelor. S-a constatat, cu această ocazie, că, la baza hotărârilor pe care un judecător le pronunță, stă o convingere ce are drept fundament o conștiință juridică formată numai după epuizarea duelului judiciar. De aceea, în măsura în care judecătorul nu poate ajunge la o concluzie fermă, legiuitorul a consacrat instituția reluării cercetării judecătorești sau a dezbatărilor, prevăzută de art. 395 din Codul de procedură penală. Pentru a ajunge însă la o anumită convingere, judecătorul va face o analiză logică, științifică și riguroasă a faptelor relevante, cu respectarea principiilor legale referitoare la loialitatea administrării probelor și a aprecierii lor ca un tot unitar.

20. Analizând considerentele deciziilor mai sus invocate, Curtea reține că **procesul dovedirii acuzației în materie penală, dincolo de orice îndoială rezonabilă, este unul complex**, ce presupune realizarea de către instanțele de judecată a unei atente și detaliate analize a probelor administrate în dosarul cauzei, precum și excluderea dintre acestea a probelor obținute în mod nelegal, proces care trebuie finalizat prin pronunțarea unei soluții, **bazate pe un raționament juridic ce trebuie să facă abstracție de informațiile furnizate de probele declarate nule.**

21. Acest proces este, prin urmare, unul cognitiv, specific psihologiei judiciare, ce presupune formarea unei convingeri intime a judecătorului, referitoare la vinovăția inculpatului. Așa fiind, procesul cognitiv analizat se desfășoară după reguli psihologice proprii, ce presupun, în mod intrinsec, printre altele, o apreciere proprie, subiectivă a judecătorului cu privire la informațiile analizate, existente în cuprinsul dosarului. Pentru acest motiv, eliminarea juridică, dintr-un dosar penal, a probelor declarate nule nu implică și excluderea lor, într-o manieră automată, din sfera realității, așa cum aceasta este percepută de către magistratul investit cu soluționarea cauzei. Altfel spus, **excluderea probelor obținute în mod nelegal din procesul penal, ca o consecință juridică a nulității mijloacelor de probă/procedurilor probatorii, presupune o simplă eliminare a posibilității dezvoltării unor raționamente juridice pe baza acestora, în scopul soluționării cauzei, fără a putea determina și pierderea din memoria magistratului a informațiilor cunoscute în baza acestor mijloace de probă.**

22. Acest mecanism juridico-cognitiv este cel avut în vedere de legiuitor cu prilejul reglementării instituției nulității probelor, constituind o variantă ideală de aplicare a dispozițiilor art. 103 coroborate cu cele ale art. 102 din Codul de procedură penală. Eficacitatea acestuia este însă afectată de menținerea în dosarul cauzei a mijloacelor de probă, corespunzătoare probelor declarate nule, mijloace de probă ce constituie, de fapt, o formă de exprimare, pe un suport material, a respectivelor probe, conform celor reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 383 din 27 mai 2015. Așa fiind, **accesul permanent al**

judecătorului investit cu soluționarea cauzei penale la mijloacele materiale de probă declarate nule nu poate avea ca efect decât o readucere în atenția judecătorului, respectiv o reîmprospătare a memoriei acestuia cu informații care pot fi de natură a-i spori convingerile referitoare la vinovăția/nevinovăția inculpatului, dar pe care nu le poate folosi, în mod legal, în soluționarea cauzei. Astfel, fiecare nouă potențială examinare a unor probe declarate nule, de către instanța de judecată, **determină un proces psihologic caracterizat prin contradicția informațiilor cunoscute de judecător cu cele pe care el este obligat să le aibă în vedere la soluționarea raportului juridic penal de conflict ce face obiectul cauzei.** În această condiții, în situația în care probele obținute în mod nelegal sunt de natură a demonstra vinovăția făptuitorului, observarea lor repetată de către instanța de judecată sporește și chiar materializează riscul înlocuirii acestora, în cadrul raționamentului judiciar, cu simpla convingere formată, prin mecanisme pur cognitive, tocmai pe baza respectivelor probe, operațiune logică nepermisă judecătorului, având în vedere prevederile art. 102 și art. 103 din Codul de procedură penală. Mai mult, o atare ipoteză este de natură a face imposibilă aplicarea principiului *in dubio pro reo*, reglementat la art. 4 alin. (2) din Codul de procedură penală, conform căruia orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului/inculpatului, principiu ce constituie, de fapt, o altă garanție juridică a prezumției de nevinovăție și, prin aceasta, a dreptului la un proces echitabil.

23. Prin urmare, cu toate că excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal din procesul penal apare ca fiind o garanție suficientă a drepturilor fundamentale anterior menționate, această garanție este una pur teoretică, în lipsa îndepărtării efective a mijloacelor de probă obținute în mod nelegal din dosarul cauzei. Mai mult, menținerea acestora în dosar, pe parcursul soluționării eventualelor căi ordinare și extraordinare de atac, ce pot fi invocate, nu poate produce decât același efect cognitiv contradictoriu, de natură a afecta procesul formării convingerii dincolo de orice îndoială rezonabilă a completului de judecată investit cu soluționarea cauzei, referitoare la vinovăția sau nevinovăția inculpatului.

24. În aceste condiții, Curtea conchide că **excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal în procesul penal, în lipsa înlăturării lor fizice din dosarele penale constituite la nivelul instanțelor, este insuficientă pentru o garantare efectivă a prezumției de nevinovăție a inculpatului și a dreptului la un proces echitabil al acestuia.**

25. Codul de procedură penală român reglementează instituția excluderii probelor, la art. 102 din cuprinsul său, fără să prevadă dacă aplicarea acesteia trebuie să fie însoțită de îndepărtarea, din dosarele cauzelor penale, a mijloacelor de probă declarate nule sau dacă, dimpotrivă, aceasta presupune menținerea respectivelor mijloace de probă, cu excluderea lor doar din cadrul raționamentului judiciar făcut de judecător, în vederea stabilirii și argumentării soluției referitoare la constatarea vinovăției sau nevinovăției inculpatului. În aceste condiții, Curtea constată că îi revine sarcina de a clarifica aspectul procedural anterior invocat, în vederea unei garantări efective a dreptului la un proces echitabil și a prezumției de nevinovăție, astfel cum acestea sunt reglementate la art. 21 alin. (3) și art. 23 alin. (11) din Constituție.

26. Analizând argumentele mai sus invocate, Curtea constată că menținerea mijloacelor de probă în dosarele cauzelor penale, după excluderea probelor corespunzătoare acestora, ca urmare a constatării nulității lor, este de natură a influența percepția judecătorilor, investiți cu soluționarea acelor cauze, asupra vinovăției/nevinovăției inculpaților și de a-i determina să caute să elaboreze raționamente judiciare într-un sens sau altul, chiar în lipsa posibilității invocării, în mod concret, a respectivelor probe în motivarea soluțiilor, aspect de natură a încălca dreptul la un proces echitabil și prezumția de nevinovăție a persoanelor judecate.

27. Spre deosebire de soluția juridică anterior menționată, eliminarea fizică a mijloacelor de probă din dosarele penale, cu ocazia excluderii probelor aferente, prin declararea lor ca fiind nule, conform prevederilor art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală, exclude ce presupune atribuirea unei duble dimensiuni sensului noțiunii de „excluderea probei” — respectiv dimensiunea juridică și cea a eliminării fizice, — este de natură a garanta, de o manieră efectivă, drepturile fundamentale mai sus invocate, asigurând, totodată, textului criticat un nivel sporit de claritate, precizie și previzibilitate. Prin urmare, Curtea reține că doar în aceste condiții instituția excluderii probelor își poate atinge finalitatea, aceea de a proteja atât judecătorul, cât și părțile de formarea unor raționamente juridice și de pronunțarea unor soluții influențate, direct sau indirect, de potențiale informații sau concluzii survenite ca urmare a examinării sau reexaminării empirice, de către judecător, a probelor declarate nule.

28. Problema juridică invocată de autorii excepției de neconstituționalitate a făcut obiectul activității de legiferare și al controlului de constituționalitate și în alte state europene. În acest sens, Curtea constată că instituția nulității probelor presupune **îndepărtarea fizică a mijloacelor materiale de probă din dosarele cauzelor în state precum Austria, Croația și Slovenia**. Astfel, conform art. 139 alin. (4) din Codul de procedură penală austriac, probele obținute în mod nelegal trebuie distruse fizic, din oficiu sau la cererea părții interesate. De asemenea, art. 86 din Codul de procedură penală din Croația, prevede că probele excluse din procesul penal, printr-o hotărâre rămasă definitivă având acest obiect, urmează să fie sigilate și păstrate separat de restul dosarului de către secretariatul instanței, acestea neputând fi examinate sau folosite pe parcursul soluționării cauzei penale. Totodată, dispozițiile art. 83 din Codul de procedură penală din Slovenia obligă la îndepărtarea fizică din dosar a probelor excluse din procesul penal, iar art. 39 din același cod prevede o garanție suplimentară, conform căreia judecătorii care au studiat probele excluse din procesul penal nu au dreptul să se pronunțe cu privire la răspunderea penală a persoanei condamnate. În acest ultim sens este și **Decizia Curții Constituționale a Sloveniei**

nr. U-I-92/96 prin care s-a constatat încălcarea dreptului la un proces echitabil, prin participarea la soluționarea raportului penal de conflict a judecătorului care a luat cunoștință de probele declarate inadmisibile. Potrivit acestuia din urmă, *dispozițiile Codului de procedură penală al Sloveniei care permit judecătorului să se familiarizeze cu informațiile pe care organele poliției le-au colectat în etapa anterioară judecării (care trebuie eliminate din dosar și pe care nu se poate baza soluționarea cauzei), care nu prevăd și excluderea judecătorului care s-a familiarizat cu respectivele informații, nu sunt conforme cu dreptul la un proces echitabil*, reglementat la art. 23 din Constituția Sloveniei. Prin decizia anterior invocată, Curtea Constituțională a Sloveniei nu a declarat neconstituționale anumite dispoziții legale din cuprinsul Codului de procedură penală, ci a sancționat ca fiind neconformă cu dreptul la un proces echitabil lipsa din legislația procesual penală a unei dispoziții legale care să interzică participarea la soluționarea fondului cauzei penale a unui judecător aflat în ipoteza juridică anterior menționată.

29. Având în vedere aceste considerente, **raportat la dispozițiile art. 21 alin. (3) și art. 23 alin. (1) din Constituție, Curtea va admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală și va constata că acestea sunt constituționale în măsura în care prin „excluderea probei”, din cuprinsul lor, se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei.**

30. Cu privire la critica de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, Curtea constată că acestea reglementează aspecte referitoare la procedura de cameră preliminară. Or, prezenta excepție de neconstituționalitate a fost invocată în faza judecării, motiv pentru care dispozițiile legale criticate anterior enumerate nu au legătură cu soluționarea cauzei. Pentru acest motiv, având în vedere prevederile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

31. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi în privința excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală și cu unanimitate de voturi în privința excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ionuț Damian și Costel Simion în Dosarul nr. 11.523/63/2015 al Tribunalului Dolj — Secția penală și pentru cauze cu minori și constată că acestea sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „excluderea probei”, din cuprinsul lor, se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei.

2. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ionuț Damian și Costel Simion în Dosarul nr. 11.523/63/2015 al Tribunalului Dolj — Secția penală și pentru cauze cu minori.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului Dolj — Secția penală și pentru cauze cu minori și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 18 ianuarie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly